

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
ODJEL ZA INTERDISCIPLINARNE, TALIJANSKE I KULTUROLOŠKE STUDIJE
PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ KULTURE I TURIZMA

TANJA GOBO

RAZVOJ ZDRAVSTVENOG TURIZMA

Završni rad

Pula, 2018.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
ODJEL ZA INTERDISCIPLINARNE, TALIJANSKE I KULTUROLOŠKE STUDIJE
PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ KULTURE I TURIZMA

TANJA GOBO

RAZVOJ ZDRAVSTVENOG TURIZMA

Završni rad

JMBAG: 0303053977

Studijski smjer: Kultura i turizam

Kolegij: Selektivni oblici turizma

Mentor: doc. dr. sc. Aljoša Vitasović

Pula, rujan 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Tanja Gobo, kandidatkinja za prvostupnicu interdisciplinarnog studija Kulture i turizma izjavljujem da sam osobno pisala završni rad na temu Razvoj zdravstvenog turizma i odnijela rad na ocjenjivanje kod doc. dr. sc. Aljoše Vitasovića, te da nisam kršila tuđa autorska prava prepisivanjem, odnosno necitiranjem rada. Također, izjavljujem da ovaj rad nije korišten niti u jednu svrhu obavljanja studentskih obveza na ovom ili drugom učilištu. Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada.

Studentica:

U Puli, 05. rujna 2018.

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Tanja Gobo dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Razvoj zdravstvenog turizma“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst, trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

Potpis:

U Puli, 05. rujna 2018.

SADRŽAJ

UVOD	6
1. TURIST SPECIJALNOG INTERESA I SELEKTIVNI OBLICI TURIZMA	7
2. PRIRODNI LJEKOVITI ČINITELJI KAO OSNOVA I POKRETAČ ZDRAVSTVENOG TURIZMA	8
3. POJAM ZDRAVSTVENOG TURIZMA.....	11
4. VRSTE ZDRAVSTVENOG TURIZMA	12
5. ZDRAVSTVENI TURIZAM I NJEGOVO RAZVOJ U REPUBLICI HRVATSKOJ	13
5.1. Ciljevi i strategije za razvoj zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj	13
5.2. Prednosti i potencijali za razvoj zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj ...	16
5.3. Ponuda zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj.....	17
5.3.1. Terme Topusko	17
5.3.2. Istarske Toplice	18
5.3.3. Bizovačke Toplice.....	19
5.3.4. Daruvarske Toplice.....	19
5.3.5. Naftalan u Ivanić-Gradu.....	20
5.3.6. Varaždinske Toplice	22
5.3.7. Thalassotherapie Opatija.....	22
5.3.8. Thalassotherapie Crikvenica	23
5.4. Neiskorištena ljekovita mjesta u Republici Hrvatskoj	24
6. KVARNER HEALTH- PRIMJER DOBROG SMJERA U RAZVOJU ZDRAVSTVENOG TURIZMA U RH	26
ZAKLJUČAK.....	28
LITERATURA	29
SAŽETAK	31
SUMMARY	32

UVOD

Završni rad bavi se tematikom razvoja zdravstvenog turizma. Rad je fokusiran na razvoj zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj. Problem i predmet istraživanja čine prednosti, potencijali i mogućnosti napredovanja Republike Hrvatske u području zdravstvenog turizma. U samom početku rada, objašnjavaju se osnovni pojmovi, a to su selektivni oblici turizma i turist specijalnog interesa u što spada zdravstveni turizam i turisti koji putuju motivirani zdravljem. Navedeni su prirodni činitelji koji mogu biti pokretači za nastanak zdravstvenog turizma te je objašnjen pojam i navedene su vrste zdravstvenog turizma. Nadalje se govori o zdravstvenom turizmu u hrvatskoj, odnosno o ciljevima i strategiji razvoja zdravstvenog turizma postavljenima od strane Ministarstva turizma, o prednostima i potencijalima Hrvatske za razvoj zdravstvenog turizma, o postojećoj ponudi Republike Hrvatske u području zdravstvenog turizma te o neiskorištenim ljekovitim mjestima u Republici Hrvatskoj. Za kraj je uzet klaster Kvarner Health kao primjer dobrog smjera kretanja u razvoju zdravstvenog turizma u Hrvatskoj. Kvarner Health objedinjava medicinski, turistički i sveučilišni sektor što uvelike pridonosi razvoju zdravstvenog turizma jer nastoji poboljšati kvalitetu zdravstveno-turističkog proizvoda iz svih pogleda (medicinske i zdravstvene institucije, turističke zajednice i objekti te obrazovati buduće i sadašnje zaposlenike).

Svrha ovog rada je saznati što je potrebno za razvoj zdravstvenog turizma te ima li Republika Hrvatska te potencijale za bolji razvoj zdravstvenog turizma.

Rad polazi od hipoteze kako Republika Hrvatska ima potencijale za bolji razvoj zdravstvenog turizma.

1. TURIST SPECIJALNOG INTERESA I SELEKTIVNI OBLICI TURIZMA

Zbog suvremenog stresnog i užurbanog načina života javila se potreba za bijegom i ispunjenjem vlastitih želja na drugom području života, potreba za različitosti, uživanja u hobijima, želja za novim i posebnim iskustvima te potreba za osobnim razvitkom i napretkom. Turisti koji putuju potaknuti navedenim željama zovu se turisti specijalnog interesa, a njihove želje ispunjavaju selektivni oblici turizma. U praksi se sve učestalije osim termina selektivni oblici turizma koristi još i turizam specijalnih interesa.

Pod pojmom turizam specijalnih interesa (selektivni oblici turizma, specifični oblici turizma, selektivne turističke vrste) podrazumijevaju se oni oblici turizma koji su usmjereni na aktivnosti koje privlače manji broj pasioniranih posjetitelja, a to mogu biti različiti hobiji ili aktivnosti u kojima uživa malo broj učesnika.¹ Selektivni turizam omogućava upoznavanje drugih životnih sredina, sudjelovanje u običajima i zbivanjima, stjecanje novih znanja i iskustava, usvajanje raznih kulturnih vrijednosti, upoznavanje istomišljenika te ispunjavanje želja. Takav oblik turizma omogućuje korisnicima da se bave željenim hobijima i pomaže čovjeku da zauzme određeniji stav prema sebi i drugima.

Turist specijalnog interesa odlazi na odmor kako bi uživao u proizvodu ili usluzi koja zadovoljava njegove posebne interese i potrebe. Takav je turist u potrazi za neeksploatacijskim i autentičnim iskustvima.² Takvim načinom putovanja turisti specijalnih interesa uvećavaju svoj tzv. „kulturni kapital“, što im je i cilj. Takva vrsta putovanja nije povezana sa potrebom za bijegom kao kod masovnog turizma, već je potaknuta samorazvojem i željom za novim iskustvima, uz to turist može uživati u terapijskim aktivnostima ili u drugim aktivnostima koje uključuju edukacijski i samorazvojni aspekt (poticanje zdravog tijela, zdrava prehrana, održavanje kondicije i slično). U ovu kategoriju turista spadaju samo oni čija je primarna i glavna motivacija za putovanjem neki specifični interes.

Za razliku od masovnog turizma koji se odvija u poznatom i predvidljivom okruženju, turizam specijalnih interesa zasniva se na novim destinacijama ili

---

¹ Dujmović, M. (2014.), Kultura turizma, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, str. 103.

² Isto, str. 103.

aktivnostima koje udovoljavaju potrebama promjenjivog tržišta.³ Ova vrsta turizma je skuplja od masovnog, putuju većinom turisti srednje dobi, a putuju bez djece pošto specifičan interes zbog kojega putuju većinom djeci nije zanimljiv ili za njih nije pogodan. Putuju pojedinačno i smještaj i izlete organiziraju i rezerviraju sami jer je za takva putovanja teško pronaći istomišljenike.

Selektivni turizam može se podijeliti na makro niše kojih se onda može podijeliti na podvrste ili mikro niše; kulturni turizam (turizam nasljeđa, plemenski turizam, vjerski turizam, kreativni turizam), turizam prirodnog okoliša (priroda i divljina, ekoturizam, pustolovni turizam, planinski turizam, zdravstveni turizam, geoturizam, obalni turizam), ruralni turizam (farme, vino i gastronomija, sport, festivali i događaji, kampiranje, umjetnost i zanati) i ostalo (fotografiranje, manja krstarenja, mračni turizam, transport, volonterski turizam).⁴

Selektivni turizam dovodi turizam u nova, udaljenija i manje razvijena mjesta, te potiče putovanje izvan sezone. Time potiče razvijanje manje razvijenih mjesta i produživanje sezone.

Kada govorimo o karakteristikama proizvoda i turističke motivacije, turizam specijalnih interesa mogao bi se opisati kao pasivan (predstave i gledanje sportskih događaja), aktivan (avanturistički sportovi, ronjenje), doživljajni (tematski parkovi, svemirski turizam), pustolovni (trekking, posjete afričkim plemenima), kreativni (ples, slikarstvo, fotografiranje), intelektualan (učenje stranih jezika, turizam nasljeđa) ili relaksirajući (wellness turizam, promatranje ptica).⁵

2. PRIRODNI LJEKOVITI ČINITELJI KAO OSNOVA I POKRETAČ ZDRAVSTVENOG TURIZMA

Već je od davnina dobro poznato kako prirodni lijekoviti činitelji dobro djeluju na ljudsko zdravlje. S tom spoznajom počeo se razvijati i zdravstveni turizam. Zdravstveni turizam djeluje u svrhu očuvanja, poboljšanja ili unapređenja ljudskog zdravlja uz pomoć prirodnih lijekovitih činitelja.

---

³ Dujmović, M. (2014.), nav.dj., str.103.

⁴ Isto, str. 104.

⁵ Isto, str. 105.

Prirodni ljekoviti činitelji su dijelovi prirode, prirodnine, koji povoljno djeluju na očuvanje i unapređenje zdravlja, poboljšanje vrsnoće života te sprječavanje, liječenje, produženo liječenje, oporavak i rehabilitaciju različitih bolesti u bolesnika i drugih korisnika.⁶ Prirodne ljekovite činitelje nalazimo većinom u lječilišnim mjestima ali i drugdje. Dije se na klimatske, morske i toplične. U klimatske činitelje spada promjena klimatskog mjesta, klimatska počela i činitelji, klimatski postupci, čistoća zraka, sunčeve zrake, morski činitelji, kraške špilje i rudnici soli. Morski činitelji su: klima, čistoća zraka, morska voda, alge, biljni pokrov, šetnice i staze, sunčevo zračenje, pijesak, solanski peloid, morski peloid, a u toplične činitelje ubrajaju se: termomineralne vode, peloidi, naftalan, klima, čistoća zraka, biljni pokrov, šetnice i staze i sunčevo zračenje.⁷

U zdravstvenom turizmu oni se koriste kroz tri oblika prirodnog liječenja: klimatoterapija (liječenje klimatskim činiteljima), talasoterapija (liječenje morem), balneoterapija (liječenje topličnim činiteljima). Uz prirodne načine liječenja, razvijale su se i tri znanosti balneologija, talasologija i klimatologija. Te znanosti nastale su zbog proučavanja prirodnih ljekovitih činitelja i njihova djelovanja i primjene na zdravi i bolesni ljudski organizam.

Primjena prirodnih ljekovitih činitelja može biti stručna i slobodna. Stručna se primjena provodi u određenim, posebnim, institucijama kao što su prirodna lječilišta, zavodi i bolnice. Stručna primjena mora biti pod stalnim nadzorom liječnika koji su upućeni u tehniku primjene i doziranje činitelja. Slobodna primjena činitelja podrazumijeva boravak u mjestima primjene činitelja i njihovo korištenje u svrhu unapređenja zdravlja. Korisnici sami primjenjuju činitelje izvan zdravstvenih ustanova, po slobodnom nahođenju ali u skladu s preporukama liječnika.

Principi tehnike primjene prirodnih ljekovitih činitelja u korisnika jesu terapijska aktivnost, kompleksna primjena i doziranje. Terapijska aktivnost znači da liječnik u korisnika aktivno primjenjuje pojedina prirodna terapijska sredstva i postupke. Kompleksna primjena znači da se ne koriste samo pojedini činitelji, nego svi

---

⁶ Hrvatski lječilišni zbor (2014.) Hrvatska- potencijali za zdravstveni i lječilišni turizam, Interprint, Zagreb, str. 9.

⁷ Isto, str.9.

raspoloživi. Doziranje znači da svaki pojedini prirodni ljekoviti činitelj i postupak treba individualno dozirati, kao što je to slučaj u primjeni lijekova i fizikalnih postupka.⁸

Kao i neki farmaceutski lijekovi, takovi i prirodni činitelji upotrijebljeni kao lijek izazivaju određenu reakciju kada se terapija koristi. Nakon 3-12 dana korištenja ljekovitih činitelja kod korisnika se može pojaviti balneoreakcija, klimatoreakcija, talasoreakcija ili prirodna lječilišna reakcija, ovisno o tome koje ljekovite činitelje je koristio. Neko od češćih simptoma su umor, depresija, nesanica, gubitak teka, probavne smetnje, hunjavica, povišena temperatura, osip i bol u bolesnim djelovima tijela. Navedeni simptomi se nakon nekoliko dana gube i za njih nije potrebno liječenje. Takvi su simptomi pokazatelj reakcije organizma na primjenu ljekovitih činitelja i ukazuju na njihovu jačinu.

Kako bi terapija bila što uspješnija, svakako se treba pridržavati i nekih drugih uvjeta kako ne bi došlo do pogoršanja bolesti ili da se ne bi poništilo djelovanje prirodnih ljekovitih činitelja, a to su: dnevni raspored obroka, liječenja, odmora i slobodnog vremena, zdrava i/ili dijetalna prehrana, apstinencija ili prestanak korištenja alkohola, droga, štetnih navika i pušenja, jutarnja tjelovježba, boravak na čistom zraku, društveni programi, kulturni programi, rekreacijski i športski programi i isključenje buke i zagađenja zraka.

Poznato je kako prirodni ljekoviti činitelji dobro djeluju na nos i dišne puteve. Morska voda sadrži minerale i oligoelemente koji na prirodan način smanjuju oteklinu i sekreciju nosa. Minerali, oligoelementi i morske alge smanjuju oteklinu i ublažavaju bol kod začepljenja uha. Znanstveno je potvrđeni i da more djeluje antiseptički (antibakterijski i antivirusno), stimulira lokalnu cirkulaciju, regenerira atrofičnu sluznicu, podržava normalni fiziološki status sluznice, čisti i smiruje trepetljike nosnog epitela, potiče zacjeljivanje rana, opušta mišiće.⁹

Uz morsku vodu, tu nalazim i mnoge eterične biljke, a jedna od njih je i smilje. Kapljice morske vode koje se nalaze u zraku pomiješane sa dragocjenim uljima tih biljaka pomaže u liječenju mnogih bolesti. Eterično ulje smilja testirano je protiv *Staphylococcus aureus*, *Escherichia coli*, *Klebsiellae pneumoniae* i *Enterobacter*

---

⁸ Hrvatski lječilišni zbor (2014.), nav. dj., str. 10.

⁹ Dnevno.hr; NEVJEROJATNA LJEKOVITOST MORSKE VODE: Jadransko more lijek je za cijeli organizam, dostupno na: <http://www.dnevno.hr/zdravlje/nevjerojatna-ljekovitost-morske-vode-jadransko-more-lijek-je-za-cijeli-organizam-817779/> (08.03.2018.)

cloacae.¹⁰ Uz smilje valja spomenuti i eterično ulje mirte koje posebno dobro djeluje protiv gljivica.

3. POJAM ZDRAVSTVENOG TURIZMA

Kako bi se uopće moglo govoriti o povijesti i razvoju zdravstvenog turizma, ponajprije treba objasniti pojam zdravstvenog turizma. Kada se govori o zdravstvenom turizmu, to je vrlo širok pojam i ima različito značenje u različitim mjestima svijeta. U Aziji se odnosi na povezanost i stanje između tijela, uma i duha. Nastoji se postići unutarnji mir i ravnoteža pa su zbog toga razvijene aktivnosti kao joga, meditacije i masaže. U Skandinaviji je popularno kupanje u ledenoj vodi, dok se u Finskoj i Rusiji prakticiraju saune. Afrika, dijelovi Australije i Azije te Sjeverna i Južna Amerika poznate su po liječenju biljem. Iako zdravstveni turizam ima mnoga različita značenja, razlog nastanka je svima isti; zdravstveni turizam nastaje zbog užurbanog i stresnog načina života spajanjem užitka i odmora od svakodnevice koje pružaju putovanje i turizam i korištenje prirodnih ljekovitih činitelja da bi se usput i povoljno djelovalo na zdravlje onoga tko putuje.

Kod zdravstvenog turizma najvažniju ulogu imaju prirodni resursi pa se stoga on najviše razvija u područjima i zemljama koje imaju more i morsku obalu pa mogu nuditi razne tretmane morskom vodom. Kako bi se pojasnio pojam zdravstvenog turizma može se uzeti i definicija iz 1994. koja glasi: „zdravstveni turizam nastoji pomoću prirodnih faktora okoline, klime i drugih ekoloških činitelja unaprijediti ili liječiti već narušeno zdravlje.“¹¹

U zdravstvenom turizmu koriste se povoljna djelovanja klime, sunca, termomineralnih voda, jezera, mora, algi, morskih i slatkovodnih peloida, ljekoviti činitelji biljaka, pijeska i naftalana. Korisnik je bilo koji turist (hotelski, u privatnom smještaju ili kampu) koji živi određenim načinom života i u skladu sa time odvajao dio dana kako bi primijenio neke od spomenutih činitelja. Korisnik može biti zdrava osoba koja nastoji ojačati organizam i zadržati dobro zdravlje ili bolesna i kronično bolesna osoba kojoj spomenuti činitelji pružaju povoljne učinke na njihovo tjelesno, duhovno i

---

¹⁰ Hrvatski lječilišni zbor (2014.), nav., dj., str. 37.

¹¹ Špoljar, S. (1994.), Prilog promidžbi zdravstvenog turizma Republike Hrvatske, Acta Turistica, br.2., Zagreb, str. 163.

duševno zdravlje. Korisnici su uz to i najčešće iznad-prosječno obrazovani i dobro financijski situirani, putuju učestalo i redovito, na putovanju troše više od prosjeka, vode računa o zdravoj prehrani i zdravom načinu života, traže načine na koje će umanjiti stres i njegove posljedice te se žele osjećati dobro i biti zadovoljni svojim izgledom.¹²

4. VRSTE ZDRAVSTVENOG TURIZMA

Zdravstveni turizam može se podijeliti na nekoliko vrsta turističkih proizvoda: wellness turizam, lječilišni turizam i medicinski turizam. Između svakoga od ovih proizvoda postoji razlika u tome koje proizvoda i usluge pružaju, koji im je cilj te gdje se usluga pruža.

Wellness turizam je pojam koji susrećemo tek u novije vrijeme, podrazumijeva ponudu uvjeta i postupaka za postizanje tjelesne i duhovne dobrobiti pojedinca.¹³ Wellness je više usmjeren na ravnotežu između mentalnog, fizičkog i duhovnog zdravlja i promjenom načina života nego s liječenjem određene bolesti. Uporaba usluga koje nudi wellness može se ostvariti bez upotrebe prirodnih činitelja i bez liječničkog nadzora. Mogu se realizirati u bilo kojim turističkim objektima koji nude wellness, spa, masaže, saune i slično. Odvija se većinom u hotelima i lječilištima.

Lječilišni turizam definira se kao složena zdravstvena i turistička aktivnost koja se provodi u prirodnim lječilištima u kojima ključno mjesto zauzima liječenje i rehabilitacija različitih bolesti i bolesnih stanja, oporavka i sprečavanja bolesti uz stručnu primjenu prirodnih ljekovitih činitelja i postupaka fizikalne medicine i rehabilitacije.¹⁴ Odvija se u lječilištima i specijalnim bolnicama.

Bolnički ili medicinski turizam je onaj u kojemu pojedinci putuju kako bi obavili određeni medicinski zahvat ili bolničko liječenje. Primarna motivacija putovanja na medicinske tretmane je vrhunska zdravstvena usluga, često uz niže troškove i u kraćem roku, ali i nemogućnost da se pojedini zahvati/tretmani realiziraju u vlastitoj

---

¹² Dujmović, M. (2014.), nav. dj., str. 132.

¹³ Isto, str. 131.

¹⁴ Isto, str. 132.

zemlji.¹⁵ Odvija se u medicinskim ordinacijama, klinikama/poliklinikama i specijalnim bolnicama.

5. ZDRAVSTVENI TURIZAM I NJEGOV RAZVOJ U REPUBLICI HRVATSKOJ

Turizam je u Hrvatskoj vrlo važan i temelj je Hrvatskog gospodarstva. Pojam zdravstvenog turizma u Hrvatskoj seže još daleko u povijest, čak preko 2000 godina. Već su i tada bili poznati potencijali Republike Hrvatske za razvoj zdravstvenog turizma.

5.1. Ciljevi i strategije za razvoj zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj

Ministarstvo turizma brine o vođenju i usmjeravanju turističkog proizvoda i donošenju zakonskih regulativa vezanih za turizam i ugostiteljstvo. Ministarstvo je tako izradilo Strategiju razvoja turizma u Republici Hrvatskoj do 2020. godine. Strategija postavlja lječilišno turizam za glavnog nositelja ili „jezgru“ ponude zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj, uz pretpostavku bitnog podizanja kvalitete lječilišnih destinacija.

Nadalje, razvoj zdravstvenog turizma proizlazit će iz pojačanih komunikacijskih i prodajnih napora te umrežavanju Hrvatske sa sustavima zdravstvenog osiguranja drugih država članica Europske unije.

Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine u cilju razvoja zdravstvenog turizma i obogaćivanja ponude predviđa sljedeće aktivnosti:

- Sadržajnom raznolikost postojećih termalnih/talaso lječilišta i/ili specijalnih bolnica – uz postojeće sadržaje pretežito namijenjene bolesnim osobama, potrebno je osvježiti novim ulaganjima. Dakle, postojeća lječilišta/specijalne bolnice potrebno je dodatno opremiti sadržajima primjerenim potrebama različitih segmenata potencijalnih korisnika medicinskih i wellness te rekreacijskih usluga. Polazeći od značajki prirodnih faktora koje utječu na razvoj-termalna voda, ljekovito blato, more i sl., uspješno tržišno poslovanje pretpostavlja sadržajno profiliranje i specijaliziranje hrvatskih lječilišta/specijalnih bolnica kako bi se smanjila njihova poslovna ovisnost o korisnicima HZZO sustava

---

¹⁵ Akcijski plan razvoja turizma, Ministarstvo turizma, Zagreb, 2014., dostupno na: https://mint.gov.hr/UserDocsImages//arhiva//150608_AP_%20Zdravstveni%20turizam.pdf (03.09.2018.)

odnosno kako bi se u većoj mjeri privukla platežno sposobnija klijentela, odnosno turisti. U tom smislu valja procijeniti mogućnosti i isplativost poslovnog razdvajanja bolničkih sadržaja od ponude sadržaja zdravstvenog wellnesa,

- Osvremenjivanjem ponude postojećih termalnih/talaso lječilišta i/ili specijalnih bolnica – s izuzetkom nekoliko pokušaja osuvremenjivanja ponude, hrvatska termalna lječilišta/specijalne bolnice su zastarjele govoreći i sa stajališta funkcionalnosti objekata i opreme, tako i sa stajališta ponude zdravstvenih programa namijenjenih turističkom tržištu. Osim osuvremenjivanja i/ili izgradnje dijagnostičkih i terapijskih centara, potrebno je podizanje kvalitete smještajnih kapaciteta (izjednačavanje s hotelskim standardima više kategorije) kao i na uređenje/izgradnja određenog broja zabavnih sadržaja- vodeni parkovi, sportski sadržaji, sadržaji za provođenje slobodnog vremena i sl.),
- Novom izgradnjom zdravstveno-turističkih sadržaja – uz izgradnju novih smještajnih (hotelskih) objekata vezanih uz postojeća termalna/talaso lječilišta i/ili specijalne bolnice na lokalitetima u njihovoj neposrednoj blizini (uz osiguranje pristupa prirodnim ljekovitim činiteljima), potrebno je uspostaviti i nekoliko potpuno novih zdravstveno-turističkih centara/destinacija. U njihovom osmišljavanju i izvedbi valja se pridržavati najbolje međunarodne poslove prakse,
- Strateškim povezivanjem pružatelja usluga zdravstvenog turizma – u cilju osiguranja kvalitete usluge i željenog tržišnog penetriranja u kratkom i srednjem roku, valja sagledati mogućnosti različitih oblika strateškog povezivanja, i to povezivanje na nacionalnoj i međunarodnoj razini, te povezivanja i suradnje znanstvenih institucija, gospodarstva i javnih institucija,
- Uspostavljanjem sustava poticaja – u cilju razvoja međunarodno konkurentne zdravstveno turističke ponude, a posebice imajući u vidu da je velik broj objekata zdravstveno-turističke ponude lociran na kontinentu, poželjno je osigurati značajno fiskalno i financijsko poticanje, kao i korištenje sredstava strukturnih fondova Europske unije.¹⁶

---

¹⁶ Akcijski plan razvoja turizma, nav. dj., (03.09.2018.)

Također je istaknuto kako je za uspješnu izvedbu navedene strategije potrebna suradnja svih dionika: Ministarstva (Ministarstvo turizma; Ministarstvo zdravlja; Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije; Ministarstvo gospodarstva; Ministarstvom poduzetništva i obrta; Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta; Ministarstvo financija), lokalne samouprave (Gradovi, županije u kojima se nalazi ponuda specijalnih bolnica/toplica i veće koncentracije zdravstveno-turističke ponude), sustava turističkih zajednica (Hrvatska turistička zajednica i TZ županija i gradova), komora i strukovnih udruga te pružatelja usluga zdravstvenog turizma.

U strategiji stoji kako vizija razvoja zdravstvenog turizma glasi ovako: „U 2020. godini, wellness turizam, a osobito programi vezani uz talasoterapiju, predstavljat će najvažniji segment hrvatske zdravstveno-turističke ponude i neizostavnu sastavnicu različitih, po mjeri krojenih i globalno konkurentnih turističkih doživljaja, osobito u pred i posezoni. Bogatstvo i raznolikost wellness programa/sadržaja, u kombinaciji s lakom cjelogodišnjom dostupnošću, visokom ambijentalnošću i ekološkom očuvanošću kao i širinom/dubinom destinacijskog lanca vrijednosti, predstavljat će ključne razlikovne elemente i dobru osnovu za uspostavu međunarodno prepoznatljivog i poželjnog turističkog brenda. Nakon izvršenog vlasničkog restrukturiranja, a kao rezultat osuvremenjivanja ponude osobito u kontinentalnog prostoru, lječilišni turizam RH bit će u 2020. godini tehnološki konkurentan turistički proizvod, prikladno stopljen sa srednjoeuropskim konkurentskim okruženjem.¹⁷“

Vizija vezana uz medicinski turizam je takva da se predviđa kako će medicinski turizam biti kvalitetom konkurentan i cjenovno atraktivan turistički proizvod, te da će svoju ponudu fokusirati na segmente najveće potražnje na globalnom tržištu.

Cilj strategije razvoja je postići da u 2020. godini zdravstveni turizam Republike Hrvatske bude međunarodno prepoznat po poželjnosti raznolike i visokokvalitetne wellness ponude, ali i po unaprijeđenoj kvaliteti ponude lječilišnog turizma te stalno rastućoj konkurentnosti za medicinskih ustanova.

---

¹⁷ Akcijski plan razvoja turizma, nav. dj., (03.09.2018.)

5.2. Prednosti i potencijali za razvoj zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj

Čovjek je od davnina zrak, vodu i bilje koristio za održavanje zdravlja, a koristio je pogotovo tople izvore vode bogate mineralima ili morsku vodu te razne biljke koje su ljekovite. U novije vrijeme se uz vodu intenzivno koristi i morski i planinski zrak.

Kada se govori o Republici Hrvatskoj, postoje veliki potencijali za razvoj zdravstvenog turizma; odlična kvaliteta raspoloživih termalnih voda, duga tradicija korištenja resursa, dobar geoprometni položaj, ekološka očuvanost prostora, razvijeni medicinski standardi, morska obala i more bogato mineralima, morski zrak, ljekovita blata i klima.

Dokazano je da morska voda obiluje mineralima što pomaže u liječenju mnogih bolesti, što je velika prednost za razvoj zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj. U moru se tako nalaze tragovi natrija, magnezija, silicija, kalcija, kalija, dušika, litija, cinka, fosfora, joda, željeza. Svemu tome može se dodati kako boraveći na moru organizam dobije i vitamin D iz sunca. Znanstveno je potvrđeni i da more djeluje antiseptički (antibakterijski i antivirusno), stimulira lokalnu cirkulaciju, regenerira atrofičnu sluznicu, podržava normalni fiziološki status sluznice, čisti i smiruje trepetljike nosnog epitela, potiče zacjeljivanje rana, opušta mišiće.¹⁸

Također, hrvatska obiluje i ljekovitim blatima koja povoljno djeluju na kožne bolesti i bolesti kosti te poboljšavaju cirkulaciju. Osim mora i ljekovitih blata, Republika Hrvatska obiluje i izvorima termalnih ljekovitih voda. Hrvatska je po svojoj prirodi, njezinu bogatstvu i raznolikosti među vodećim zemljama u svijetu, a prema UNESCO-ovu izvješću o vodama, provedenom u 188 zemalja svijeta, Hrvatska je treća u Europi po vodnom bogatstvu.¹⁹ Na nekim izvorima su napravljena lječilišta no, postoje mnoga ljekovita mjesta u Republici Hrvatskoj koja su još uvijek neiskorištena.

---

¹⁸ Dnevno.hr: NEVJEROJATNA LJEKOVITOST MORSKE VODE: Jadransko more lijek za cijeli organizam, dostupno na: <http://www.dnevno.hr/zdravlje/nevjerojatna-ljekovitost-morske-vode-jadransko-more-lijek-je-za-cijeli-organizam-817779/> (03.09.2018.)

¹⁹ Glas Koncila; TERMOMINERALNE VODE Golemi potencijal koji vapi da ga se iskoristi, dostupno na: <https://www.glas-koncila.hr/termomineralne-vode-golemi-potencijal-vapi-da-ga-se-iskoristi/> (03.09.2018.)

5.3. Ponuda zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj

Republika Hrvatska može se pohvaliti bogatom ponudom u području zdravstvenog turizma. Što se tiče ponude wellness turizma u Republici Hrvatskoj ima 80 hotela sa wellness sadržajima i 4 toplica sa smještajem (Terme Tuhelj, Terme Jezerčica, Terme Sveti Martin i Toplice Lešće). Kada govorimo o prirodnim lječilištima dijelimo ih na lječilišta i specijalne bolnice. Od lječilišta valja spomenuti Lječilište Topusko, Top Terme-Topusko, Bizovačke Toplice, Veli Lošinj i Istarske Toplice. Specijalne bolnice koje valja spomenuti su: Varaždinske Toplice, Stubičke Toplice, Krapinske Toplice, Daruvarske Toplice, Lipik, Naftalan, Ivanić Grad, Thalassotherapie, Opatija, Thalassotherapie Crikvenica, Kalos- Vela Luka, Biokovka- Makarska. Kada se govori o klinikama i bolnicama, tu su javne zdravstvene ustanove; 5 kliničkih bolničkih centara, 3 kliničke bolnice, 5 klinika, 20 općih bolnica i poliklinika, i privatne zdravstvene ustanove kojih ima oko 800. Neke od većih privatnih zdravstvenih ustanova su: SB Sv. Katarina, SB Akromion, SB Dr. Nemec, Klinika Magdalena i Poliklinika Medico.

Uz sve gore spomenute, u ovom poglavlju biti će navedene i opisane neke od najvažnijih i najvećih ustanova vezanih za zdravstveni turizam u Republici Hrvatskoj.

5.3.1. Terme Topusko

Topusko se nalazi oko sedamdeset kilometara južno od Zagreba između Karlovca i Siska u Sisačko-moslavačkoj županiji. Ovom lječilištu i toplicama veliku prednost daje blizina grada Zagreba kao i prirodna ljepota, termalna voda te unutarnji i vanjski bazeni. Termama Topusko od mnogih je dodijeljen i epitet „oaza mira“. Topusko je još i u prošlosti bilo dobro prepoznato jer su ga posjećivali mnogi velikani, plemići, lordovi, generali i biskupi. Topusko je posjetio čak Kralj Franjo II. sa kraljicom Karolinom.

Lječilište je opskrbljeno termalnom vodom iz tri većih i nekoliko manjih izvora, a voda je ocijenjena kao jedna od najkvalitetnijih u Europi. Prikladno je za sve dobne

skupine. Dobiveni su izvrsni rezultati u liječenju ozljeda i bolesti lokomotornoga, živčanoga i mišićnoga sustava.²⁰

U termama Topusko liječe: upalne bolesti sustava za kretanje u fazi remisije, degenerativna oboljenja sustava za kretanje (artroze kukova, koljena i dr.), zglobni reumatizam, metaboličke bolesti i bolesti lokomotornoga sustava te pomažu pri rehabilitaciji nakon operacija na lokomotornom sustavu i nakon traumatskih ozljeda sustava za kretanje, pri rehabilitaciji vertebralnih-vertebrogenih sindroma kralježnice, pri rehabilitaciji neuroloških bolesnika, rehabilitaciji lezija perifernoga motornoga neurona, prirođene luksacije kukova, tortikolisa i dr., kao i pri rehabilitaciji nakon športskih ozljeda.²¹

5.3.2. Istarske Toplice

Istarske Toplice su po kvaliteti na trećem mjestu u Europi. Iznad samih Toplica uzdiže se 85 metara visoka, stijena Gorostas, ispod koje se nalazi izvor ljekovite vode Sv. Stjepan. Termalna voda Istarskih toplica karakteristična je po visoko sumpornoj i prirodno radioaktivnoj i toploj vodi. Temperatura vode je 32-34 Celzijeva stupnja. Osim toga, sadrži veliku količinu natrija, kalcija, klora i drugih minerala. Prisutnost sumpora i prirodne radioaktivnosti u vodi djeluje protuupalno, smanjuje bol, povećava cirkulaciju i ubrzava metabolizam. Zbog njezine jačine djelovanja preporučuje se samo jedno kupanje do ne više od pola sata dnevno.²²

Za vodu Istarskih Toplica je znanstveno i u praksi dokazano da liječi: kronične reumatske bolesti, dermatološke bolesti, bolesti gornjih dišnih puteva, ginekološke bolesti i dobra je za postoperativnu rehabilitaciju.²³

Istarske Toplice nude i mnoge dodatne sadržaje kao što su izleti, sport i zabava. U sklopu Istarskih toplica organiziraju se izleti u okolicu uz degustacije istarskih vina, rakija te proizvoda od tartufa. Ponuda sportsko rekreacijskih aktivnosti je također vrlo bogata, Istarske Toplice nude: mini golf, stolni tenis, rukomet, veliki i mali nogomet, boćanje, vožnje biciklom ili šetnje prirodom. U sklopu Istarskih toplica nalazi se Kapela

---

²⁰ Glas Koncila, nav. dj., (03.09.2018.)

²¹ Isto, (03.09.2018.)

²² Isto, (03.09.2018.)

²³ Istarske Toplice- zdravlje iz vode, dostupno na: <https://www.istarske-toplice.hr/o-nama/> (03.09.2018.)

Majke Božje od Zdravlja. Ovdje gosti mogu naći i svoje duhovno ispunjenje, dok svećenici na oporavku imaju mogućnost održavanja svetih misa.

5.3.3. Bizovačke Toplice

Bizovačke Toplice smještene su u mjestu Bizovak, oko 20 kilometara udaljenom od Osijeka u Osječko-baranjskoj županiji. Termalna voda otkrivena je 1970. godine, kada je tijekom bušenja nafte umjesto nafte potekla slana voda. Njezina je temperatura dosegla 96,8 Celzijevih stupnjeva. Ona je prepuna ljekovitih minerala koji su ostatci Panonskoga mora na dubini od oko 2000 metara. Termalna voda Bizovačkih toplica jedina je i najtoplija jedna hipertermalna voda u Europi, a sastavom jedinstvena u svijetu.²⁴

Bizovačka voda pogodno i ljekovito djeluje na: bolesti i oštećenja lokomotornoga sustava, oštećenja središnjega i perifernoga živčanoga sustava i ginekoloških bolesti te u oporavku od ozljeda. Povoljan učinak bizovačke vode zapažen je kod liječenja psorijaze i još nekih kožnih oboljenja.

Bizovačke toplice nude čak 11 bazena (2 vanjska i 9 unutarnjih bazena), cocktail bar, organizaciju rođendana za djecu, masaže, saunu, animatore i vodeni park sa toboganima.

5.3.4. Daruvarske Toplice

Kao što samo ime kaže, Daruvarske Toplice nalaze se u gradu Daruvaru u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Toplice se nalaze u parku punom egzotičnog bilja, cvijeća i drveća što još više poboljšava ugodnu atmosferu Daruvarskih toplica.

Postoje zapisi o nalazištima termalne vode na današnjem području Daruvara koji potječu iz 2. st., iz doba Rimskoga Carstva. Tada su se izvori nazivali *Aquae Balissae* (jaka vrela) i posjećivali su ih rimski carevi. Rimljani su, prema podacima iz spisa, već tada koristili vruće, tople i hladne kupke te posebne prostorije za znojenje i masažu. Zajedničke bazene koji su tada izgrađeni vojnici su koristili za oporavak. Izgradnju novih bazena i zgrada započeo je grof Antun Janković 1765., nakon što je dobio imanje od kraljice Marije Terezije.²⁵

---

²⁴ Glas Koncila, nav.dj., (03.09.2018.)

²⁵ Isto, (04.09.2018.)

Termalna voda po svojem je sastavu i balneološkoj klasifikaciji akrototerna, tj. indiferentna voda s mineralizacijom ispod 1 g/l. Prosječna temperatura vode je 46,6 Celzijevih stupnjeva. Kemijskom je analizom utvrđeno da od kationa prevladavaju kalcij i magnezij, a od aniona hidrokarbonati.²⁶

Uz same izvore nalaze se nalazišta mineralnoga blata. Blato je modrikasto sive boje, čini ga glina sa sadržajem sitnih čestica i zrnaca kremenoga pijeska. Terapijsko djelovanje blata veliko je zbog velikoga toplinskoga kapaciteta i male toplinske provodljivosti. Toplice imaju dugu tradiciju liječenja ginekoloških bolesti i steriliteta. Liječenjem su postizani vrlo dobri rezultati pa su Daruvarske toplice postale jedna od vodećih ustanova u državi za ginekološku rehabilitaciju. Ljekovitost termalne vode i mineralnoga blata koristi se i u liječenju brojnih ginekoloških oboljenja zbog djelovanja na smanjenje upalnih otoka, uspostavljanje pravilne funkcije hormona, poboljšanje prohodnosti jajovoda te bolju funkciju jajnika i maternice. Osim toga, provodi se i liječenje akutnih, kroničnih i degenerativnih bolesti, bolesti organa za kretanje i kralježnice.²⁷

5.3.5. Naftalan u Ivanić-Gradu

Specijalnih liječilišta poput ovoga u Ivanić-Gradu ima samo dva u svijetu, a u Europi je jedini. Ta specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju specifična je upravo po primjeni Naftalan ulja u liječenju kožnih i upalnih reumatskih bolesti. Lječilište se nalazi samo 20 minuta vožnje od Zagreba što mu također daje veliku prednost.

Zagrebačka županija financira bolničko liječenje hrvatskih branitelja iz Domovinskoga rata, dobrovoljnih vatrogasaca i osoba oboljelih od psorijaze u »Naftalanu«, specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju. Usluga obuhvaća medicinsku rehabilitaciju hrvatskih branitelja i dobrovoljnih vatrogasaca u trajanju od 10 dana te liječenje psorijaze u trajanju od 14 dana. Na godišnjoj razini, za 2016. godinu, Zagrebačka županija osigurava liječenje za 90 hrvatskih branitelja, za 30 dobrovoljnih vatrogasaca te za 30 osoba oboljelih od psorijaze.²⁸

---

²⁶ Glas Koncila, nav.dj., (04.09.2018.)

²⁷ Isto, (04.09.2018.)

²⁸ Isto, (04.09.2018.)

Izgradnja specijalne bolnice je počela kada su tamo 70-ih godina otkriveni termalni izvori mineralne vode i posebne vrste nafte- naftalanske nafte. Iz naftalanske nafte dobiva se Naftalan ulje koje se koristi za liječenje u tamošnjoj specijalnoj bolnici. Sadrži visok postotak naftenskih ugljikovodika, među kojima su sterani, spojevi koji su strukturom slični steroidnim hormonima te provitaminu D. Ljekovito djelovanje naftalana pripisuje se upravo steranima. Naftenska nafta nastala je taloženjem ostataka uginulih mikroorganizama (fitoplanktona, zooplanktona, bakterija, algi i viših kopnenih biljaka) na dna mora ili jezera, gdje su prekriveni mineralnim česticama. U uvjetima vrlo niske koncentracije kisika, molekule biomase mikrobiološki su se razgrađivale na jednostavnije dijelove, koji su zadržali organsku strukturu. Trenutačno su u svijetu poznata samo dva nalazišta naftenske nafte: u Azerbajdžanu i u Hrvatskoj.²⁹

Naftalan ulje je tamnosmeđe boje i ubraja se u prirodne ljekovite činitelje koji se koriste za liječenje i sprečavanje raznih bolesti još od davnina. Istraživanja su potvrdila da djeluje protuupalno, antialergijski, sedativno i djeluje na aktivno skupljanje i širenje krvnih žila. Izvrsni rezultati dokazani su u primjeni naftalan ulja na bolesnike sa psorijazom i psorijatičnim artritisom.

Analizama naftalanske nafte s područja Ivanić-Grada dokazana je sličnost s naftalanom iz Azerbajdžana. Međutim, prednost naftalana iz Ivanić-Grada jest u boljoj pročišćenosti postignutoj suvremenim kemijsko-tehnološkim postupkom u laboratoriju. U naftalanu iz Ivanić-Grada nalazi se zanemariva koncentracija cikličkih spojeva, kao i lakih frakcija nafte koje bi mogle utjecati na kancerogenezu i toksičnost, a od 2005. godine primjenjuje se nova frakcija naftalana u kojem je znatno smanjena količina aromata, a time i povećana učinkovitost i podnošljivost.³⁰

Naftalanoterapija kožnih bolesti (psorijaze i atopijskoga dermatitisa) provodi se u obliku naftalanskih kupelji do visine ramena od 12 do 14 minuta pri temperaturi od 34,4 do 37 Celzijevih stupnjeva. Nakon kupelji slijedi tuširanje radi pranja preostalog naftalana. Naftalan se može primijeniti i u obliku krema i masti, kao i u kombinaciji s obasjavanjem UVB zrakama. Premazivanje cijeloga tijela naftalanom provodi se u večernjim satima kod svakoga pacijenta s psorijazom ili umjesto kupke u kadama, ako

---

²⁹ Glas Koncila, nav.dj., (04.09.2018.)

³⁰ Isto, (04.09.2018.)

postoji kontraindikacija kod pacijenta pa ne smije koristiti kupku u kadi. Osim toga, s naftalanom se provodi i mastikoterapija u kojoj se kruti pripravak od 30 posto naftalana, parafina i voska primjenjuje kao oblog ili umakanjem u otopljenu tvar koja se hlađenjem postupno skrućuje te se koristi za vježbe kod malih zglobova na šakama.³¹ Takva vrsta terapije posebno dobro djeluje na upalne reumatske bolesti.

5.3.6. Varaždinske Toplice

Varaždinske toplice ubrajaju se među najstarija lječilišta u Hrvatskoj. Ljekovita termalna voda Varaždinskih toplica pogodno djeluje na upalne reumatske bolesti, pomaže i u rehabilitaciji kod srčano-žilnih bolesti, moždanih udara, šećerne bolesti, multiple skleroze i još mnogo drugih.

Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice poznata je po rehabilitaciji osoba s ozljedama kralježničke moždine. Zbog toga je 2016. godine postala i Referentni centar Ministarstva zdravstva za rehabilitaciju osoba s ozljedom kralježničke moždine. Ljekovita voda Varaždinskih toplica u svom izvorišnom mjestu ima temperaturu 58 Celzijevih stupnjeva. Osim ljekovite vode, za potrebe liječenja u toplicama koristi se fango ili peloid, ljekovito blato koje se sastoji od gline sivo-crne boje, kremenoga pijeska te željezova sulfida. U liječenju se upotrebljava u obliku peloidnih obloga temperature 40-50 Celzijevih stupnjeva.³²

5.3.7. Thalassotherapia Opatija

Osnivač specijalne bolnice za rehabilitaciju bolesti srca, pluća i reumatizma je Primorsko goranska županija. Thalassotherapia Opatija zapošljava 233 djelatnika od čega su 37 specijaliziranih liječnika iz područja kardiologije, reumatologije, fizikalne medicine i neurologije.³³

Ustanova se sastoji od glavne zgrade „Europa I“ i „Europa II“ zgrade Fizijatrija, Magnolija te hotela Villa Dubrava i luksuznog medical spa Thalasso Wellness Centra

---

³¹ Glas Koncila, nav.dj., (04.09.2018.)

³² Isto, (04.09.2018.)

³³ Thalassotherapija Opatija, dostupno na: <http://www.thalassotherapia-opatija.hr> (05.09.2018.)

Opatija, čime zadovoljava potreba modernog čovjeka za zdravljem, odmorom i užitkom. Godine 2010. rješenjem Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi postaje sjedištem Klinike za liječenje, rehabilitaciju i prevenciju bolesti srca i krvnih žila Medicinskog fakulteta u Rijeci. Godine 2011. Thalassotherapia Opatija posjeduje magnetsku rezonanciju i višeslojnu kompjuteriziranu tomografiju te godine 2012. Otvorenje Centra estetske kirurgije 2016. godine odlično se uklopilo u priču Thalassotherapije Opatija kao savršene destinacije zdravlja, ljepote i medicinskog wellnesa. U 2017. godini otvoren je Laboratorija za kateterizaciju srca, čime Thalassotherapija Opatija obilježava 60. godišnjicu osnutka.³⁴

Vizija Thalassotherapije Opatija je da postane glavni simbol i brend Opatije te da se centar prepozna i u široj okolini država kao centar koji se bavi rehabilitacijom unutar djelatnosti kardiologije, reumatologije i fizikalne medicine te rehabilitacije, sportske medicine i medicinskog wellnesa.

Uz već spomenutu široku ponudu ove ustanove, valja naglasiti kako se za vrijeme boravka u Thalassotherapiji Opatija za prehranu pacijenata brine nutricionist. Svakom pacijentu je osigurana posebna prehrana s obzirom na njegov status, dijagnozu i razlog boravka. Takva prehrana osigurava brži oporavak i pospješuje djelovanje propisane terapije. Nutricionist također educira pacijente pomoću edukacijskih programa i raznih radionica.

5.3.8. Thalassotherapia Crikvenica

Thalassotherapija Crikvenica, kao što i sam naziv govori, nalazi se u Crikvenici i organizirana je kao specijalna bolnica za rehabilitaciju bolesti respiratornih organa i lokomotornog sustava. Ustanova je okružena parkom i smještena je uz samu obalu mora. Osnivač i vlasnik je Primorsko goranska županija. Ustanova je prilagođena i djeci i odraslima, što znači da uz jednokrevetne i dvokrevetne sobe sa balkonom i pogledom na more za odrasle, ima i sobe prilagođene djeci svih uzrasta.

Medicinski dio ustanove čine dječji odjel, odjel za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju te otorinolaringološka, internistička, pulmološka služba sa barokomorom

---

³⁴ Thalassotherapija Opatija, nav.dj., (05.09.2018.)

i laboratorij.³⁵ U sklopu ustanove dostupan je i bazen sa grijanom morskom vodom. Također, gostima je dostupna uređena plaža za kupanje sa mnogo zabavnog sadržaja za djecu.

5.4. Neiskorištena ljekovita mjesta u Republici Hrvatskoj

Na otoku Korčuli nalazi se nalazište ljekovitog mulja, a to je u Uvali Istruga. Uvala Istruga je duga oko 500, a široka oko 150 metara s naslagama mulja debljine oko 6 metara što se protežu do polovice uvale. Treba odmah napomenuti da se radi o mulju visokog higijenskog standarda te vrlo dobre kvalitete jer u uvali Istruga gotovo da i nema nikakvih izgrađenih objekata osim manjeg športsko-rekreativnog centra s dva tenis igrališta, restorana s plesnom terasom i dvije obiteljske kuće. Cijelo ovo područje je izrazito bogato borovom šumom - crnogoricom te ostalim mediteranskim raslinjem što je i slučaj s gotovo cijelim otokom, pogotovo s njegovim zapadnim dijelom.³⁶

Svoj terapijski učinak ovakva vrsta muljeva ostvaruje prvenstveno fizikalnim djelovanjem što se u kombinaciji s morskom vodom tj. hidroterapijom može koristiti kod niza kroničnih bolesti kao što su razne reumatske bolesti posebno reumatoidni artritis i ankilozantni spondilitis,, verterbrogeni bolni sindromi osobito lumboishialgia i cerikobrahijalni sindrom te artroze velikih zglobova, razna postreumatska stanja lokomotornog sustava (frakture, kontrakture, luksacije, poremećaji cirkulacije), ginekološka oboljenja i to kronični upalni procesi te sterilitet i dermatološka oboljenja (razne kronične dermatoze i ekcemi te psoriza).³⁷ Kada na to dodamo još pogodnu klimu, veliki broj sunčanih sati (time i više vitamina koje koža upija od sunca), čisti zrak s puno kisika i aerosola zbog netaknute prirode i mnoštva ljekovitih biljaka, dobije se savršen spoj uvjeta za razvoj zdravstvenog turizma.

Ljekoviti mulj koristi se tako da se nanese na oboljelo mjesto i pusti da se osuši i stvrdne. Nakon sat ili dva, mulj se može skinuti ispiranjem ili jednostavno ulaskom u more.

---

³⁵ Thalassoterapija Crikvenica, dostupno na: <http://www.thalassock.hr/home.asp?language=hr&akcija=gohome&id=0> (05.09.2018.)

³⁶ Turistička zajednica općine Smokvica: mogućnosti razvoja medicinskog turizma u Uvali Istruga – smokvica, dostupno na: http://www.korcula.net/smokvica/istruga_hrv.htm (05.09.2018.)

³⁷ Isto, (05.09.2018.)

Još jedno neiskorišteno nalazište ljekovitog mulja nalazi se na otoku Pagu na predjelu Lokunje. Uzroci paškog peloida (ljekovitog mulja) poslani su na analizu u Munchen gdje je potvrđeno da mulj doista ima ljekovita svojstva. Pokazalo se da se može koristiti se za liječenje reumatskih oboljenja, ali i za liječenje raznih dermatoloških bolesti.

Mulj je tamno sive, gotovo crne boje, a kada oksidira, u površinskom je sloju gotovo bijel. Tradicija liječenja muljem traje stoljećima, a možda i tisućljećima. Pažanima je njegova ljekovitost već odavno poznata. Peloida ima i na drugim područjima Paške uvale, međutim, njegova je koncentracija najveća na Lokunji, i tu, ne samo što ga ima najviše, nego nije pomiješan s pijeskom i šljunkom, kao na nekim drugim područjima.³⁸

Uz to što je neiskorišten, paški ljekoviti mulj je i nezaštićen i koristi se nekontrolirano, što predstavlja prijetnju jer su njegove količine ograničene. Ukoliko biva uništen ljekoviti mulj može obnoviti svoja ljekovita svojstva no, taj proces traje oko 60 godina.

Pred nekoliko godina zamijećeno je kako kasno noću na Lokunju dolaze veća vozila u koje netko stavlja kante s peloidom i odvozi ih na nepoznato mjesto. Takav način odnošenja mulja nikome ne koristi, a velika je opasnost za nalazište na Lokunji. Jer, bez obzira što se čini kako mulja ima puno, njegove su količine ipak ograničene.³⁹

Uz to, mnogi ne znaju kako se peloid ne smije odnositi u posudama za kasnije korištenje jer već nakon sat ili dva gubi svoja ljekovita svojstva i tako prestaje biti koristan za onoga tko ga je uzeo, a time se uništava nalazište.

Na otoku Krku na plaži Meline nalazi se nalazište ljekovitog blata. Još od 2014. - te godine na tom mjestu planira se izgraditi lječilište sa oko 200 bolničkih i 100 hotelskih kreveta, no projekt još nije realiziran. Stručnjaci su potvrdili da je peloid (blato) iz Melina uistinu pogodan za korištenje u lječilišne svrhe, kao i da njegove zalihe zadovoljavaju potrebe budućeg lječilišta. Blato je po karakteristikama najbližnje onom iz Igala –

---

³⁸ MediteranPag: Ljekovito blato, dostupno na: <http://www.mediteranpag.com/hr/hrvatska/aktivnosti-atrakcije/otok-pag-pag-sto-vidjeti-ljekovito-blato-s14-59.htm> (05.09.2018.)

³⁹ eZadar- zadarski Internet portal: Paški ljekoviti mulj i dalje komercijalno neiskorišten, dostupno na: <https://ezadar.rtl.hr/biznis/2578457/paski-ljekoviti-mulj-i-dalje-komercijalno-neiskoristen/> (05.09.2018.)

crnogorskog lječilišta s dugom tradicijom liječenja i rehabilitacije osoba koje muče razne zdravstvene tegobe, posebice reumatizam.⁴⁰

U Ninu kraj Zadra također se nalazi vrlo poznata ljekovita plaža tzv. Ninska laguna ili Kraljičina plaža. Privlaka kod Zadra također je poželjno turističko odredište. Veliki broj kupaca uživa u pijesku plaže Mostina, a manji dio ih zna da tamo postoje i ljekovita blata. Takvo, ljekovito, crno blato može se naći u Barotulu na otoku Pašmanu smještenom u uvali Taline.⁴¹

Za sve one koji imaju problema s reumom ili sličnim oboljenjima uspješno se mogu liječiti u uvali Blace na Pelješcu. Naravno, ljekovita sredstva mogu koristiti i zdravi ljudi, u cilju stjecanja bolje kondicije i očuvanja zdravlja. U uvali postoje naslage ljekovitog blata.⁴²

U Republici Hrvatskoj postoje još mnoga ljekovita mjesta koja ovdje nisu navedena, što govori o tome kako Republika Hrvatska ima velike potencijale za razvoj zdravstvenog turizma ukoliko dobro iskoristi resurse koje posjeduje.

6. KVARNER HEALTH- PRIMJER DOBROG SMJERA U RAZVOJU ZDRAVSTVENOG TURIZMA U RH

Klaster zdravstvenog turizma Kvarnera pod imenom „Kvarner Health“ okuplja sve iz redova medicinskog, turističkog i zdravstvenog sektora sa ciljem da stvori i ljudima približi dobar zdravstveno-turistički proizvod.

Organizacijski objedinjuje pripreme i plasmane prepoznatljivog i konkurentnog zdravstveno-turističkog proizvoda koji mora slijediti svjetske trendove, tradiciju, resursnu osnovicu i specifičnostima destinacije. Usmjereni su ka osnaživanju i razvoju zdravstvenog turizma Kvarnera, u skladu sa strateškim dokumentima koji ovu turističku destinaciju definiraju kao „destinaciju zdravlja“.⁴³

Misija Kvarner Healtha glasi: „Klaster sustavno i aktivno djeluje na poticanju sinergijskih procesa, usmjerenih na unapređenje asortimana i kvalitete ukupne zdravstveno-turističke ponude Kvarnera kao destinacije zdravlja, kroz zajednički

---

⁴⁰ Novi list: Ljekovito blato: Meline lokacija budućeg lječilišta, dostupno na: <http://www.novolist.hr/Vijesti/Regija/Otoci/Ljekovito-blato-Meline-lokacija-buduceg-ljecilista> (05.09.2018.)

⁴¹ Ljekovite plaže na Jadranu, dostupno na: <http://she.hr/ljekovite-plaze-na-jadranu/> (05.09.2018.)

⁴² Isto, (05.09.2018.)

⁴³ Kvarner Health, dostupno na: <http://www.kvarnerhealth.hr> (05.09.2018.)

plasman usluga na tržište zdravstvenog turizma, a radi podizanja stupnja korištenja kapaciteta i podizanja ukupnog blagostanja turističke destinacije Kvarner kao cjeline.“⁴⁴

Vizija im je da se Kvarner kao turistička destinacija među vodeće destinacije zdravstvenog turizma u Europi, a i šire. Da postanemo prepoznatljivi po cjelogodišnjoj ponudi proizvoda visoke kvalitete prilagođenih suvremenom trendovima.

Kvarner Health nudi 3 programa: programi obrazovanja/usavršavanja, turistički programi i zdravstveni programi. Programi obrazovanja i usavršavanja odnose se ne obrazovanje sadašnje i buduće radne snage. Turistički programi objedinjuju turističke zajednice, hotele, turističke agencije i ostali smještaj na tom području koje su članice Kvarner Healtha. Zdravstveni programi objedinjuju zdravstvene ustanove i lječilišta koja stručnim kadrovima i kvalitetnom opremom pripremaju zdravstvene programe za oporavak duha i tijela kojima se može zadovoljiti individualan pacijent i tvrtke koje za svoje djelatnike žele osigurati kvalitetnu zdravstvenu uslugu po povoljnoj cijeni.

Partneri Kvarner Healtha su Primorsko goranska županija, Sveučilište u Rijeci i Ministarstvo zdravlja. Članice Kvarner Healtha su: Dentalna poliklinika dr. Jelušić, Dom zdravlja Primorsko - goranske županije, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija, Jadran hoteli d.d. Rijeka, Kalmar Implant Dentistry Rijeka, Klinički bolnički centar Rijeka, Lošinj Hotels and Villas Mali Lošinj, Lječilište Veli Lošinj, Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Mediteran Adria d.o.o. Rijeka, Milenij hoteli d.o.o., Nastavni zavod za javno zdravstvo, Orto-nova d.o.o. Rijeka, Poliklinika Rident Rijeka, Poliklinika Smile d.o.o. Opatija, Poliklinika Terme Selce, Poliklinika za hemodijalizu Interdial, Specijalna bolnica „Dr. Nemec“ Matulji, Specijalna bolnica Medico Rijeka, Thalassotherapie Crikvenica, Thalassotherapie Opatija, Travelana – putnička agencija d.o.o., Turistička zajednica Grada Crikvenice, Turistička zajednica grada Malog Lošinja, Turistička zajednica grada Opatija, Turistička zajednica grada Rijeke, Turistička zajednica Kvarnera i Zavod za hitnu medicinu Primorsko-goranske županije. Na stranici Kvarner Healtha mogu se naći kontakt i osnovne informacije o svakoj od članica.

---

⁴⁴ Kvarner Health, nav. dj., (05.09.2018.)

ZAKLJUČAK

Nakon pregleda literature vezane uz ovu temu, u radu se nastojali naglasiti glavne pojmove vezane uz zdravstveni turizam i resurse koji su potrebni za njegov početak. Prirodni resursi Republike Hrvatske su veliko bogatstvo, a ujedno i predstavljaju veliki potencijal za daljnji razvoj zdravstvenog turizma u Hrvatskoj.

Hrvatska ima velike potencijale za razvoj zdravstvenog turizma i ukoliko ih dobro iskoristi, hrvatski zdravstveni turizam mogao bi doživjeti veliki procvat. Iako postoje već mnoga važna i prepoznata lječilišta, valja ih renovirati, proširiti njihovu ponudu te nastojati ih malo bolje i aktivnije promovirati.

Uz postojeća lječilišta, mnoga ljekovita mjesta su neiskorištena, a neka od njih su navedena i u radu. Od velike je važnosti da se neiskorištena lječilišta ponajprije zaštite da se spriječi njihovo nekontrolirano korištenje što dovodi u opasnost njihovo postojanje. Nadalje, potrebno je osmisлити projekte za razvoj i iskorištavanje takvih mjesta uz minimalno uništenje tamošnje flore i faune. U postojeća lječilišta (koja to još nemaju) trebalo bi uvesti zdrave obroke od ekološki uzgojenih namirnica. Time bi se uz turizam potaknula i poljoprivreda i proizvodnja domaćih proizvoda.

Kvarner Health je pozitivan pomak u zdravstvenom turizmu jer objedinjavanjem medicinskog (zdravstvenog), turističkog i sveučilišnog sektora nastoji stvoriti savršen zdravstveno-turistički proizvod iz svih pogleda. Iz medicinskog sektora promovira članice i spaja ih sa turističkim i sveučilišnim sektorom. Što se turističkog sektora tiče, također promovira smještaje i spaja ih sa turističkim zajednicama i agencijama ali i ustanovama iz zdravstvenog sektora. Sveučilišni sektor programima obrazovanja i usavršavanja nastoji stvoriti obrazovan i sposoban budući i sadašnji radni kadar. Svakako bi bilo potrebno osnovati više klastera, udruga ili organizacija poput ove kako bi se bolje promoviralo i ujedinilo zdravstveno-turistički proizvod.

LITERATURA

Knjige:

1. Dujmović, M. (2014.), Kultura turizma, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula.
2. Hrvatski lječilišni zbor (2014.) Hrvatska- potencijali za zdravstveni i lječilišni turizam, Interprint, Zagreb
3. Špoljar, S. (1994.), Prilog promidžbi zdravstvenog turizma Republike Hrvatske, Acta Turistica, br.2., Zagreb

Internet:

1. Akcijski plan razvoja turizma, Ministarstvo turizma, Zagreb, 2014., dostupno na:
https://mint.gov.hr/UserDocsImages//arhiva//150608_AP_%20Zdravstveni%20turizam.pdf (03.09.2018.)
2. Dnevno.hr; NEVJEROJATNA LJEKOVITOST MORSKE VODE: Jadransko more lijek je za cijeli organizam, dostupno na:
<http://www.dnevno.hr/zdravlje/nevjerojatna-ljekovitost-morske-vode-jadransko-more-lijek-je-za-cijeli-organizam-817779/> (08.03.2018.)
3. eZadar- zadarski Internet portal: Paški ljekoviti mulj i dalje komercijalno neiskorišten, dostupno na: <https://ezadar.rtl.hr/biznis/2578457/paski-ljekoviti-mulj-i-dalje-komercijalno-neiskoristen/> (05.09.2018.)
4. Glas Koncila; TERMOMINERALNE VODE Golemi potencijal koji vapi da ga se iskoristi, dostupno na: <https://www.glas-koncila.hr/termomineralne-vode-golemi-potencijal-vapi-da-ga-se-iskoristi/> (03.09.2018.)
5. Istarske Toplice- zdravlje iz vode, dostupno na: <https://www.istarske-toplice.hr/o-nama/> (03.09.2018.)
6. Kvarner Health, dostupno na: <http://www.kvarnerhealth.hr> (05.09.2018.)
7. Ljekovite plaže na Jadranu, dostupno na: <http://she.hr/ljekovite-plaze-na-jadranu/> (05.09.2018.)
8. MediteranPag: Ljekovito blato, dostupno na:
<http://www.mediteranpag.com/hr/hrvatska/aktivnosti-atrakcije/otok-pag-pag-sto-vidjeti-ljekovito-blato-s14-59.htm> (05.09.2018.)

9. Novi list: Ljekovito blato: Meline lokacija budućeg lječilišta, dostupno na: <http://www.novolist.hr/Vijesti/Regija/Otoci/Ljekovito-blato-Meline-lokacija-buduceg-ljecilista> (05.09.2018.)
10. Thalassoterapija Crikvenica, dostupno na: <http://www.thalassock.hr/home.asp?language=hr&akcija=gohome&id=0> (05.09.2018.)
11. Thalassoterapija Opatija, dostupno na: <http://www.thalasso-terapia-opatija.hr> (05.09.2018.)
12. Turistička zajednica općine Smokvica: mogućnosti razvoja medicinskog turizma u Uvali Istruga – smokvica, dostupno na: http://www.korcula.net/smokvica/istruga_hrv.htm (05.09.2018.)

SAŽETAK

Ovim radom se ukazuje na potencijale razvoja zdravstvenog turizma i na postojanje istih u Republici Hrvatskoj. U zdravstvenom turizmu koriste se povoljna djelovanja klime, sunca, termomineralnih voda, jezera, mora, algi, morskih i slatkovodnih peloida, ljekoviti činitelji biljaka, pijeska i naftalana za psihičko i fizičko ozdravljenje. Korisnik je bilo koji turist koji živi određenim načinom života i u skladu sa time odvaja dio dana kako bi primijenio neke od spomenutih činitelja. Hrvatska ima velike preduvjete i potencijale za razvoj takvog turizma.

Cilj rada je ukazati na postojeću ponudu zdravstvenog turizma u Hrvatskoj i na mogućnosti razvoja i neiskorištena ljekovita mjesta i resurse. Stoga u početku rada se opisuju resursi i činitelji potrebni za uspješan razvoj zdravstvenog turizma te je navedeno kako iste činitelje ima i Hrvatska.

Uvod uvodi čitatelje u tematiku rada i sadrži ciljeve i svrhu autoričinog istraživanja. Prvi dio rada objašnjava osnovne pojmove vezane uz zdravstveni turizam, a to su: selektivni oblici turizma i turist specijalnog interesa i pojam zdravstvenog turizma i njegove vrste. Drugi dio rada govori o zdravstvenom turizmu u Republici Hrvatskoj. Navedena je već postojeća ponuda zdravstvenog turizma, plan i strategija razvoja zdravstvenog turizma od strane Ministarstva turizma te neiskorištena ljekovita mjesta.

Ključne riječi: Selektivni oblici turizma, zdravstveni turizam, prirodni činitelji, zdravstveni turizam u Hrvatskoj, prirodna lječilišta

SUMMARY

This paper emphasizes the potentials needed for the development of health tourism and their existence in Croatia. The effects of climate, sun, thermomineral waters, sea, algae, sea and freshwater peloids, medical properties of plants and naftalan oils are being used in health tourism to achieve physical and mental healing. The user is any tourist who lives a certain way of life and accordingly separates part of the day to apply some of the mentioned factors. Croatia has great preconditions and potentials for the development of this kind of tourism.

The aim of the paper is to point out the existing offer of health tourism in Croatia and the opportunities for further development of health tourism and unused medical sites and resources. Therefore, at the beginning of the work, the resources and factors necessary for successful development of health tourism are described and it is stated that the same factors exist in Croatia.

The introduction introduces the reader to the topic of the paper and contains the goals and purpose of author's research. The first part of the paper explains basic concepts related to health tourism, namely: selective forms of tourism and tourist of special interest, the concept of health tourism and its forms. The second part of the paper deals with health tourism in the Republic of Croatia. The already existing health tourism offer, health tourism development plan and strategy made by the Ministry of tourism, and unused medical places were mentioned.

Keywords: Selective forms of tourism, health tourism, natural factors, health tourism in Croatia, natural health resorts